

В.Г.Качан (Мінск)

ДА ПЫТАННЯ АБ ПРЫНЦЫПАХ І ўМОВАХ ІНТЭГРАЦЫІ РОДНАСНЫХ ДЫСЦЫПЛІН

Мэтай навучання з'яўляецца не толькі аб'ём ведаў па дысцыпліне, але і ўзровень іх засваення, уменні і навыкі, якія неабходна выпрацаваць. З аднаго боку “студэнт павінен ведаць”, з другога — “студэнт павінен умець”.

Любая дзейнасць (у тым ліку навучальная) ажыццяўляецца на аснове раней атрыманай інфармацыі і ў залежнасці ад характару выкарыстання апошняй падзяляецца на рэпрадуктыўную і прадуктыўную. Калі рэпрадуктыўная дзейнасць пачынаецца з “падказкі”, г.зн. студэнт пазнае раней вывучанае і знаёміцца з новым, а заканчваецца ўзнаўленнем ужо атрыманых ведаў па памяці, о прадуктыўная дзейнасць мае на мэце атрыманне суб'ектыўна новай інфармацыі на эўрытычным узроўні і аб'ектыўна новай інфармацыі на творчым, даследчыцкім узроўні.

У навучальнай дзейнасці неабходна ўлічваць

- 1) прафіліраванне навучання (профіль факультэта, спецыяльнасці),
- 2) прафесійную “прывязку”,
- 3) зацікаўленасць студэнтаў у навучанні,
- 4) ступень стымуліравання.

Мэта інтэгрыраванага навучання — фарміраванне комплексных ведаў з усіх дысцыплін. У працэсе інтэграцыі роднасных вучэбных дысцыплін актуальнымі становяцца пытанні значымасці пэўнай інфармацыі і вызначэнне таго лішняга, без чаго можна абысціся. Для гэтага трэба 1) даць ацэнку ўжо атрыманым ведам студэнтаў (вызначыць зыходны ўзровень якасці ведаў), 2) ацаніць крэатыўнасць студэнтаў (здольнасць да творчай дзейнасці), 3) мацівіраваць неабходнасць навучальнай дысцыпліны, 4) рэалізаваць прынцып рэдукцыянізму і прынцып эфектыўнасці.

Дысцыпліна “Уводзіны ў мовазнаўства” займае асобае месца ў сістэме лінгвістычных дысцыплін. Калі вывучэнне канкрэтнай мовы: беларускай, рускай, замежнай (неславянскай) носіць статычны нарматыўны характар (ён прадугледжвае засваенне сукупнасці правілаў той ці іншай мовы, што забяспечвае правільнае валоданне гэтай мовай), то курс “Уводзіны ў мовазнаўства” знаёміць з навуковымі тэарэтычнымі асновамі навукі пра мову.

Задачы курса самыя разнастаўныя — пазнаёміць студэнтаў з сістэмай асноўных лінгвістычных паняццяў і тэрмінаў, якімі карыстаецца любая лінгвістычная дысцыпліна, з тэорыямі паходжання мовы, яе прыродай і сутнасцю як грамадскай з'явы, структурай і сістэмай, з гісторыяй пісьма, класіфікацыямі моў свету, указаць на заканамернасці, якія кіруюць гістарычным развіццём моў, вызначыць месца мовы сярод іншых грамадскіх з'яў. У працэсе вывучэння курса

студэнты знаёмяцца з гісторыяй узнікнення, асноўнымі раздзелаў і сучаснымі напрамкамі мовазнаўства як навукі.

Адной з самых важных праблем, якія вырашаюцца ў курсе “Уводзіны ў мовазнаўства”, з’яўляецца засваенне студэнтамі метадаў лінгвістычнага даследавання, што дае магчымасць выпрацаваць творчы падыход да вывучэння моўных з’яў. Гэта дапамагае студэнтам у правядзенні навуковых даследаванняў (у працы навукова-праблемных груп, пры напісанні курсавых і дыпломных прац), а выкладчыку любой мовы — навучыць студэнцкую аўдыторыю карыстацца метадамі засваення моўных з’яў: метадам сінтэзу, субстытуцыі, трансфармацыі, сінтаксічнага мадэліравання, без чаго навучыць бездакорна валодаць мовай немагчыма.

Эфектыўным метадычным сродкам забеспячэння ўзаемасувязі роднасных дысцыплін з’яўляецца вучэбна-метадычны комплекс кожнай дысцыпліны. Прынцыпы распрацоўкі ВНК (прынцып цэласнасці, прынцып дэтэрмінавання і забеспячэння вучэбнай дзейнасці, прынцып модульнасці, прынцып эфектыўнасці, прынцып адзінства інварыянтнага і варыянтнага) дазваляюць пабудаваць увесь навучальны працэс у адзінстве мэт, зместу, дыдактычных працэсаў і арганізацыйных формаў.

Спіс літаратуры

1. Вучэбна-метадычны комплекс: модульная тэхналогія распрацоўкі. Мн., 2003.
2. Трафімава З.П. Тэхналогія навучання. Мн., 1995.